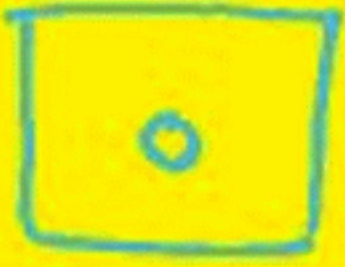

پنہنگی

بہترین

پنج کنفی

بچ کنی

نجم حسین سید

سچیت

سبھے حق لکھیار دے راکھویں

پور پہلا: فروری 2014

ISBN: 978 - 969 - 577 - 059 - 7

سچیت کتاب گھر

11- شرف مینشن، 16- کونیز روڈ، چوک گنگارام، لاہور

SUCHET KITAB GHAR

11-Sharaf Mansion, 16-Queens Road, Chauk Ganga Ram, Lahore. PAK

Ph: 92 42 36308265 E-mail: suchet2001@yahoo.com

www.puncham.com

شیرکت پریس لاہور Shirkat Press, Lahore

سرناولی

- 9 حُسنی کافی
- 10 پارک وچ جُگل
- 12 مالی داکم
- 14 کنٹری
- 16 کھیال
- 17 سَم
- 18 یوٹی بھوگ کرے
- 19 سر!
- 20 آتن وچ وچار
- 21 جو اروار ہے سوئی پار ہے
- 22 چیترا 2013 (مادھو لال حسین دوارے)
- 23 ادھ مانہہ
- 24 ہتھ ہتھاں وچ بیعت پرہوں نیں
- 25 آؤ بیٹھو

- 26 تُوہیوں تت ست مان سروور
- 27 هو الشافی
- 28 کتو گن نگارا رُوڑی
- 29 دانشور دی اکیہویں صدی
- 30 سینتر
- 31 حرف سفر
- 32 کوئی عجب ہے اج دینہہ چڑھیا
- 33 اکھر لیکھا
- 35 راتیں مینہہ بنیائے
- 36 چلو راوی سچل دی نھایے
- 37 فٹ پاتھ تے بیٹھی لگی خبرے کون خیالے
- 38 حق باہو
- 40 کیہڑا شیر ہے گرسی جیہڑا نہیں بہایا جاسکدا
- 41 امتحان نہیں مگروں لہندے
- 42 تان علوم تنایا جامہ
- 43 گن رنگ جیہناں دے ناں نہیں،
- 44 آتن متا
- 45 نماشاں
- 46 بیٹی

- 47 جی ٹی روڈ دے ککڑ نال گڑوی چڑوی دی جُگل
- 49 کون
- 52 پھیتے نائی دی گل
- 53 آکھن نوں تے باگ اے ہریا
- 54 ایہہ رُت
- 56 فیلسوفی
- 58 راگ بکائن
- 59 نیلی گڑوی پیریں سلپیر
- 60 کتنا نیلا ہے
- 61 امیاں نوں بُور پیا
- 62 لارنس باغ وچ مالی پُرانے دسیا
- 63 اندر خالی باہر وی خالی
- 64 ہُن کون چُکھے ایہناں بدلاں نوں
- 65 اک ریٹائرڈ سیاستدان دی گل
- 66 نواں سنگ
- 68 نینہہ سنیہہ ہے مینڈا مٹی
- 69 کتے نیڑے ٹمک سُنیندا ہے
- 70 شیش محل پُویا
- 71 اکڑ ڈکڑ بھمبا پاؤ

- 72 ناں کیوں یاد نہیں رہندے
- 73 رت رنگ
- 74 بیٹھے نہیں اسمائیں ہو کے اکو اک
- 75 ایہہ آہندے نہیں شاعری اوہ جو دُنیا بدلے
- 76 لوک بولڑی اوہ
- 77 گڑوی چڑوی دی صلاح
- 78 رتہ بچھاؤ
- 80 اک پرانے گاؤن والے دی گل
- 81 بوک پہلوں کہ بوکا
- 82 ٹوہ ہے اوہڑ سیان تینڈی تک درشن ہے
- 83 ساون دا روون پیا
- 85 جو چھو ہے چت ٹوہ ہے اوہا
- 86 اندر نگر کولبو
- 87 جو میٹری دا مسئلہ
- 88 ہتھ رنگ مہندی آئی وسا کھی

حُسنی کافی

ملو مر چیوڑیو

رُکھ رَلے ہاں بانہیں کھلار (رہاؤ)
جٹاں نیارو بوڑھ نیاں کر کیریں کُفر سنگار
اس کی لاہو بہالو اُس کی گُوڑنا کاروبار
جاگ سنگندھ جیہناں فی اوہناں کھڑنا سہج بہار
کثرت وِچ ہے وحدت ایہا اُچ چھک نہ نرنار
جُون جہانی وٹنی ناہیں جب لگ ملن و بہار

پارک وِچ جُگل ۱

لنگھ گئی اوہ جو گنگ کردی
”ایتی ٹھنڈ وِچ کالا ٹائٹس گھٹنا تینڈا
چندن گیلیاں مڑھدا آوے بھاویں
میں تینڈے مگر نہیوں جانا
ایتی ٹھنڈ وِچ ٹی شرٹ اندروں لکا بنیا
جنگلی کبوتر گٹک سناوے بھاویں
بھوگ خیالی تینڈا مینوں راس نہیں آنا
ایتی ٹھنڈ وِچ
تھر تھر گوگر لک پستول جھلائی بھجدا مگر محافظ تینڈا
ڈر وٹ پچھوں چاء پین بہہ جاوے بھاویں
میں تینڈے مگر نہیوں جانا“
موڑ میں مڑیاں
دوجی پھیری جو گنگ کردی لنگھ گئی اے اوہ اوویں

۱۔ جُگل = ڈایا لوگ، گل بات۔

”بھوگ خیالی مینڈا

تینڈے جوگ خیالی نالوں کیہڑے حسابوں کتنا ک وکھرائے

سوچیں ذرا گھر جاندا“

”مالی دا کم“

وتر کیاری

وٹ پئیری

چاء زمبی نال چتہ مٹی

دھر گاچی اُتوں ملی میں پوٹے نال

گھٹ پانی دا رچیاے

سجیئوں اک بزرگ جیہا پر چھاواں کھنگیا

”سک سڑ جاسی

لگی لگائی اوّل ڈنگر مدھ کھاسی“

کھبیئوں اوہا جوان تھی مڑیاے اگے لنگھیا

”سُنڈی ہے اک ایس زویں وچ

پھر گئی زہر ایہدا پھل سمجھو ہویا

جن چکھیا سو مویا“

پتر ملوک ٹوہے جھک واء نے

دُھپ نے نین ملائے
دائیں بائیں تھی گئے نین پر چھاویں

کنٹری

باہر گراؤنڈوں سکتے پتر چکن ہاریاں
اِکدوجی نوں پچھ دس کردیاں لنگھیاں نیں:

”پیا، کھڈار بھجاوے گھوڑی

کہ گھوڑی پئی، کھڈار بھجاوے“

”راس کڑا مُونہہ گھوڑی دا چھکدا

آکھے

نہیں، اسوار کھڈار اے“

”ہلمٹ لائی بلا چائی شہزادے دی بے وس اِک رنگ بکنی آکھے

نہیں

گھوڑی اسوار اے“

”دو نہہ ٹیماں دا پڑ وِج اڈیاں دو لکڑی دیاں لتاں اندر

ہٹ ہٹ گولہ مارن دھاون آہندائے

نہیں

اسوار تے ہور اے کوئی
دُوروں پٹن دباون ہارا
جیہدی کھڈار نوں نہیں گھوڑی نوں سار اے

کھیال

مئل تھئی اکھیں میل
دل دلیوں لنگھدی کناں نوں شوکیس کر بہہ گئی
ہُن کناں نوں ہور نیں کاج
کیہدا آکھیا ایہناں کیہنوں سناونا اے
سَیل فون وِچ پل پل دھڑکے لتھی چڑھی دی بھاج
جیبہ نمائی اُتے آیا گن کیوں جھکدا رُکدا اے
سَیل فون دے اندروں ای فیکون دا واج وی آونا اے

سَم

وکھ وکھ پنچ ست اک ہو باراں
واء وچ سُر نہیں چراں دے گھول کمائے
کناں تے دستک دیون لئی اوہ مشہوری دی نہیں دستوری ۱ منگدی
واء دی واج سُنیوے سانوں گاؤن بنے جاں تیرا
سُر صدیاں دے آن جگاؤن نویاں دلاں وچ ساراں
واء دی واج نوں جیویں ساز نہیں لوڑیدے
نویلی کرنی وی
ہلا شیری دی نہیں منظوری منگدی

1- دستوری = کمیشن -

○

بُوٹی بھوگ کرے
تاں ہیں بن آمیدائے
جو رنگ کڈھنا اے
وِچ آپ سماندائے
رات نوں دینہہ کر کے
دینہہ رات کرا سیدائے
نہ کاہلی جھول بھرو
پانی واء ہووے
تے تھیوے واء پانی
دوے رل تھین زویں
زویں تاں ہووے ہیں
بُھکھا تہ رجدائے
بھرم کیوں ڈھول بھرو
خالی سُر و جدائے

سُرا!

ایہہ سلوٹ سلام وی ہوسی
ہوسی پچھ دس خیر دی وی
متے مونہہ میرے وچ دتی تیری لگام نہ ہووے
پوری کردائے تیری تسلا
جو مرضی اے تیری اوہ میری تیاری اے
ایہہ ٹھک ٹھپدائے تیری چنتا
پکے موڈھیاں اُتے قائم سواری اے
مُسکن تیرا
انعام اے میرا
ایہہ سلوٹ اوہ عام وی ہوسی
پر بانہہ میری دی گس وچ اڑ پھس لگی اے نانہہ وی کتلے
ایہہ سلوٹ متے وارث شاہی کلام نہ ہووے

آتن وِچ وچار

ہر کوئی آکھے جگ دکھی اے
دکھ دکھ کردا اے
وکھ ہو رہن و بیہار جو ہویا
ہر کوئی آکھے رن کسے دے وس نہیں، کوئی ول نہیں
گل جہان ہمار جو ہویا
پچھن کسے دا کیوں نہیں بندا کیہ اے سول ہمار دا
پچھو تاں نترے، گجھی گل نہیں
مل ہے مول و بیہار دا
مل تگڑے دی جو ماڑے دی کرنی اے
مل ماڑے دی جو تگڑے کڈھ دھرنی اے
پچھو تاں نترے اوہا سکھی اے
سانجھ و بیہار لئی آہر جیہنے وی کرنا اے
ہر دم جیون لئی
ہر دم جیہنے مرنا اے

○

جو اُروار ہے سوئی پار ہے
جیہڑا ساہ ہے اندر اوہا باہر ہے
رُکھ باہر ہو اندروں بُوہا کھڑکیندے نیں
ساڈے ساہ بہے دا ٹکڑ کھا سانوں ساہ سچرا کر دیندے نیں
لوڑ ہے ٹکڑ پانی لیرا
پتھر اندر لوڑ ہے کیرا
لوڑ گھال تے گھال ساتھ بن ویندی اے
ہاتھ 1 ساتھ دی سار ہے
سار جو ہے انکار گھال دا
ساتھوں غیر ہو غیري راس بنن توں
مال بنا بن مال مرن توں
ہاں اوہا انکار جو الف اِکائی اے
جو انہد نادکھیال ہے اکھر چتر چتر اچنبھا
جو بے ہو بندے دی کرنی وِچ خُدائی اے
1- ہاتھ = تھلا، تہہ، گہرائی، انت

چیترا 2013

(مادھو لال حسین دوارے)

اج دی گھڑی

سانوں ننگ مانن دا چاء حسینا اج دی گھڑی

اج دی گھڑی

سَت سنگ مانن دا چاء حسینا اج دی گھڑی

لاہیے سرتوں تاج تَسلا

گلوں لہا یے صوف مُصلا

تینڈا کتیا پاء حسینا اج دی گھڑی

لاہیے منگے بوٹ جراباں

دھپن پرانیاں بھریاں خاباں

پیروں واپنیاں راہ حسینا اج دی گھڑی

لاہیے قفل کتابی دل توں

کھاتے عیب ثوابی دل توں

ساجھی رتجھ رضا حسینا اج دی گھڑی

○

ادھ مانہہ

بدل

سیت ہوا

دور دور تائیں

گلے پتر

بوٹاں بیٹھ

سک جھڑے وچ گولے

ککریاں تنکیاں

الف سول

ڈس ڈھکن

چھاں لوئی لاه ڈھپ تھرکے

رُجھیاں ہتھاں وچوں نگھ ہنکارا

جوانج نانہہ ہاں بھلکے

دیہہ کھنڈ ہور اک بھگل بانہہ

ہتھ ہتھاں وچ بیعت پرہوں نیں
پیر نیں پیریں اوجھڑ راہا
لب لب تریہہ گھٹ پڑھیا پانی
دم دم مرگ شفا ہے
سینے سینہ انت حضوری
انگ انگ فقر رضا ہے

○

آؤ بیٹھو

نہ کرو وسواس، اسمیں ہاں

پترِ نم دے

آپے وچِ نمولِ مٹھائی

آپے گوڑا ریزقِ دُوائی

نم گھڑی ہے

نمدے اسمیں ہاں

آؤ بیٹھو

دھڑک بنے دھرواس

تھی ونجے باندھ رہائی

تُوہیوں تت ست مان سرور
تیں تھیں میں دریا
من میدان توں پنہہ سمندر
جھل سک جھل ہریا
دھرت وجود لباس لوکائی
صدق بھنڈارا سردل انبر
درد تند وری اکھ تپاوے
جیٹھ ہاڑ تینڈے ہتھ ورتاوے
پیر دھمالن چیترا

ھوالشانی

اکھیاں آپنیاں
کیمریاں ہتھ ہور
گم سُم اندراں دی
وِکے چینل ہو شور
سَت ستیا جیہناں کار کمائی
جُھرن ”اسیں کمزور“
جیہناں کسبیاں لکھے لائی
پیلین گتے مور
نیا ناہریں پئے، پیر بھلاون ٹور

کتوگن نگارا رُوڑی:

دب مینڈی جیہناں اک پل سُرکی

چڑھی نہ عمراں لتھی

تج مینڈی جیہناں بھوگی اوہناں دھرت اسمان نجوگے

مینڈے حرف اگائے جو متھیاں تے عشق لکھے

دانشور دی اکیہویں صدی

تھریاں راساں دی
گھوڑی جُپیا ٹانگہ
منڈی پوسٹ ماڈرن
مہنگا اُٹ پٹانگا
دیہاڑی دان کرو
آرہت کڈھے بھانگا

سینتر

جیہڑا لارا اوہا لپا کرنا اے
جیہڑا چھائپ کھڑپا کرنا اے
دین دھرم سدا سیریں سوارے
دِنے ویا ہے رات کوارے
جھٹ گُو حشر دا گُفر گُفارا بھرنا اے

حرف سفر

حرف گیا سو سہن تھیا

آیا حرف سو گاؤن

بن کے تن من کرت سرت جو سار دے آئے

ویاج راج دیاں چھریاں مڈھیاں کیتے وڈھ ٹک رُوڑی

دے رُوڑی سو راتیں موڑی

سہنیوں اٹھ کے حرف گواتے

دھونس دھرو دستورے من نوں اندروں سنھ پئے لاؤن

کر نہاراں نویاں دی بانہیں ستیاں کلاں جگاؤن

حرف گیا جو ہاڑ تھیا

گگھن بن آیا ساؤن

○

کوئی عجب ہے اج دینہہ چڑھیا
پھکن پُھار ہے
کن من سار ہے
چت گولی آو بنے دھریے
حرف گھلن متے
گھال سنبھال نے
آس ارداس نے
اٹھ سرگھی جیہڑے واہ سہاگے
نقش کھرون متے
لگے تن من جیہڑے لاگے
گھٹ خشبوئی بھریے

اکھر لیکھا

دسو

اوہ اکھر اساں کس کاری
بھیر وڑے نہیں چکو گلے نہیں
گھاڑ گھڑے نہیں ڈھال ڈھلے نہیں
گر پیراں نہیں تارے پار اُتارے
ڈاہ گرسیاں نوٹ بھرن سرکاری
لا پکھری کھنگھ کھنگھورے گج بیان ہوائیں
فجر سوال 1 جگاؤن پیشی بانگی عرش منارے،
اوہ اکھر اسانوں وارے
اٹ کھڑے ڈکڑو جے تتا کرن جو چلھا
سُرت سُئی ہو پریم دے دھاگے بانا ننگ بناون
روی داس ہتھ آرتے رمی
تنن کبیری تانے

1- سوال = سوا کے -

رَل گیا مور یوں کڈھیا پانی وگیاں جمن چہائیں
 سرور سنگ زمینی چُجھی آن ترن نکانے،
 اوہ اکھر اساں کس کاری دسو
 سوئی پلڑ گلی محلہ
 موم شمع بن پکھرن اکھوں ڈنڈ مضمونی کھاڑے
 در در بار قصید کشیدے
 دابے اُرد معلّا
 مندرائ اندر ٹل بن کھڑ کن ختم مسیت مکھانے
 خواج سرا معجون مُتھّا
 اطلس خلعت پیج مُسَج
 دفتر طلب حسابے
 ٹائی ٹوپ کچھ سر کس نیون
 یونیورسٹیاں پھممن لیکچر
 گھسر پُھسر وچ رنگ محلاں موچی گیٹ نقارے
 اوہ اکھر اساں کس کاری
 دسو

○

راتیں مینہ بنیائے
بھیرے بُو ہے اسماں نکلیاں
کنیاں بنگلیں تارے
پیر وکھاون راہیں
گلی گلی سہج سہائیں زلیاں
ہڑھ بن چڑھن دی اسماں نہیں من وچ دھاری
ہتھاں وچ اترے پئی
ہولی ہولی
مٹی دی خشبوئی
جیویں گن سن اندر گل پیا کرے کوئی

○

چلو راوی سچل دی نھائیے

پک بک آہی

پک بک ناہی

لیڑ و پھارا لاسیے

مُحکم ہتھیں

مُحکم پیریں

بے اختیار منجھار ہو جائیے

پار اُرار اُتھاپیں

فٹ پاتھ تے بیٹھی لگی خبرے کون خیالے
گھسٹر کھیہہ اگیرے جاندے موٹر سائیکلاں ولوں بے پرواہ
عمر کواری دکھ چرکالی
سنگی درختیں امہی
بتی لال بلی تاں اٹھی
ہتھ پسا روگی وچ کاراں
چدّر میل گچلی تمہی
ٹھونگ باریاں من من ترلا
کالکھ مگر کھلوتی پیلک
گڈ اکھیاں وچ اتری لالی ٹالے

حق باہو

اکھ پانی ہے
ہر رگے ہر جائیں پل پل جو کچی سو گھلتی،
انھے گھوہ وچ پانی کوئی نہیں
اکھ ایہدی نوں تارے رُپے
ہور نوں ہور وکھاون ہو،
انھا گھوہ کھاتا ہے
جتنا گڈو اتنا تھلن سراب سلا بھا
جگت سوار اسوار راٹھ دا قرق بنک
اکھ ایہدی گوں دسدے کوئی نہیں
دل دریا ان منت خدائی مان نما نا تیک سمندر
سَر جو اندر بھونیں نوں ٹوہے لوں لوں کر جائے چشماں،
گھوہ کھاتے وچ درج نہ ہوون
ککھوں ہولے پھرن جو گلیاں

تالی تاڑ نہیں
اُڈن ہار نہیں
واءنوں راہ وکھاون ہو
اگ پانی دا خرچ ہے پلے
گھٹ گھٹ پئے پیاون ہو

کیہڑا شیر ہے گرسی جیہڑا نہیں بہایا جاسکدا
پاڑ کھاوے جو ٹلک بھر آئی جہنی کھنی نوں
دھر موڈھے وت ہنٹر مٹکے
دھر اسمانوں چھال مار کے موت دے گھوہ نوں گیڑ وگایا جاسکدائے
بھل بھلے نوں کر بند وکڑ
دل دا گھوڑا دُوروں دبایا جاسکدائے
جوڑ کے بچے جنج کمپیوٹر
بُو ہے بُو ہے تیل چوایا جاسکدائے
پیسہ پیسہ ٹھیل صند وکڑ
سُکی راوی کاراں دا دریا وگایا جاسکدائے
گھر گھرٹی وی ڈھول نگارا
کیہڑا شہر ہے دیس وسایا
پل وچ کھولا نہیں کرایا جاسکدا

امتحان نہیں مگروں لہندے
سرتے چڑھ گئیاں نیں گڑیاں
پڑھن آئے ساں باغ
ذرا اکھ لگ گئی اے
کھول دھری اے مونیہ تے کرنٹ افیئرز کتاب
بدل کھسک جاون
ڈھپ نہ پئی کن کھاوے
”جاگ اوئے جاگ“

○

تان علوم تنایا جامہ
اندر پئے کچ کچومر
ترک جاوے جے تڑوک شرع نہ لگے
صوف دوات سنہر سیاہی
قلم کلاماں ڈگے
دیی گل انگریز لکھائی
گھریا گھر گھر جگت دامہ
بک ہوئے پچھے اگے

رنگ رنگ جیہناں دے ناں نہیں، ناں بے رنگ نیں جو

جو تن اوہا پہریوا

جو دکھ سو خشبو

ٹوہ پیر جو ایر مٹی دے مٹی

چھوہ انگلاں جو پتر رکھاں دے واء نال واء ہونیاں

وچ رہ گئی کیہڑی کہانی جیہدا نہ شروع اخیراے

چکھ کیہڑے کم ضروری بہہ گئے بوہے ڈھو

لاکن وینی سن سینتر جو چپ بھیر پئی چیرے

آتن متا

نی آواج سب سب کھیڈیے
چیتر دے ڈس چھ اساڈی
دھڑ دھرتی ساڈا پسرن دریا
سنگل گھل اساں جنگل ابادی
تخت کال من متھے نی آواج سب سب کھیڈیے
لاہی گھل، پشاک وی اوہا
زہر ترک تریاق وی اوہا
ڈنگ بکری دے رس وچ رچیا گھٹ چڑھی نہ لتھے
نی آواج سب سب کھیڈیے
جوگ بھوگ سُر پین دے بولن
رڈھ کھدیڑیاں قبضے کھولن
کون نیاں زروار کرے جے سب نہ ہووے ستھے
نی آواج سب سب کھیڈیے

○

نماشان

ساہمنے گھر رُکھ اُچا سنگھنا

پتراں دی ہریاول

میل بچ رل

ہولی ہولی انبر ہریا کرے پئی

کہ میل اسمانوں پتراں وچ ڈھل

رُکھ نوں گھڑے پیا لاکھی جنگل

رنگ رن

جیوں سبھیارے بل میل ہولی ہولی دن نوں رات کرن

دُنیا جائے بدل

○

بیتى
جاتکڑى بن
آن کویلے چھکے پلا
”اماں لپ سٹک دے میں لاواں“
جدوں بزار ضرورى جانا پے جاوے
کھسیرے پے جاندی اے
”میں نہیں رہنا چھکے کلى“
اوہا کھڈونے
ڈھیر جیہناں دے گھروچ لائے
بھر کے تھیلا جھٹ جھٹ رووے
”چلو وی ہن گھر مینوں نیندر آئی اے“

جی ٹی روڈ دے لکڑ نال گڑی چڑی دی جُگل

”کالیا کرماں واڑیا

پندھ کتنا تینڈا نیڑ گیا نت گھلیاں شرک کنارے؟“

”چندے شہد سکھانڈڑیے

بھوئیں پیٹھ نہ پانی دے اندرے اندر وگنا

توڑو توڑ ساڈی پال سنبھال ہے

اکدو جے دا ساہ سینتر ساڈا دیوا ہتھو ہتھ جگنا“

”بھولیا گنڈ کڑیا لڑیا

دینہہ پر رات ٹرک ٹریفک آڑھت دھڑت مُنانے

تساں ہو گارڈ سلامی دستہ

یا صف پھوک و ظیفے صافے“

”راہیے نی راہ ول جانڈڑیے

رزق ہے دھوڑنٹامی

ناں دی بھکھ نہیں

اساں نہیں ہرن منارے
چائے نہ موڈھے لاوڈ سپیکر
گن سن وچ دما دم کھڑنا اساں اچیت بہارے
پیروں واہنے سانجھ پرتیل پاندھی ڈھکنے
اندروں اساڈے رستے“

کون

پکوشکل نہیں دوئے لاکھے
اوہا دھوتی پگ سلپہر
خبرے جوڑے نہیں
داڑھیاں مینڈے ویہندیاں چٹیاں تھی گئیاں نہیں
پارک چہکا کم تے نہیں دوئے
پتر سہیرڈ کے ڈھیری کرنا
ٹوٹا سگرٹ
پاٹا کاغذ
پیتسی بوتل لتھا لفافہ چا جھولے وچ دھرنا
اک مسکانا
مینوں سلام اُچچا کریندائے دُوروں
متھا وٹ اے دُوجا
میں سلام کریناں کولوں اوہ جواب نہیں دیندا

اج میں بیچتے بیٹھا لکھناں
 ذرا کو پیر گھسیٹ ٹریندا آئیے پہلا
 نال پیر دھر مینوں گنا وکھایاے
 ”رکشنا وج گیاے
 آہولوائے نیس ٹیکے
 آہو رمان ای کیتا ست دن چھٹی
 اج آیاں نہیں کل کہ
 آہو کل دی مُڑ کے سوچ پئی اے ہے نا ویکھاں
 آہو کل ای لاہی اے پٹی
 آہناں لیہنوں گھلیاں رکھاں ہے نا
 نم دے پتر دو ترے، تتا پانی
 دھوندا ڈرناں
 ماڑا بنداں
 کہن بہانے خور اے ویکھو،
 ٹر گیاے، سوچاں
 اُپر لیاں وچوں سمجھ کے مینوں آئیے کہ خبرے اپنا کر کے
 کون ہا ایہہ پہلا کہ دوجا
 اچیتی شک پیائے
 اکو تے نہیں ایہہ دوئے؟

ایس اک بھانے میں دو ہوواں
اپنا اک بگانا

پھیلتے نائی دی گل

چڑھے بزاریں دیگ اساڈی بانہہ وِچ ڈوئی
دُوروں پیسے تار بھواون کاراں مَنّت مُراداں والے
ہٹی ہٹی گھلے بھنڈارا
لاسنیں لگ کھاوے ہر کوئی
جو ثواب سوکھٹی
کیہ مجور مسافر مانگت اک ہوئے درگاہیں
وڈے وڈے جو بہن شہالمی
پچھو آکھن روٹی پوری ہوندی جے مساں
اسیں وی آہنے آں جو وٹی سوچٹی
کیہڑا سچائے
کیہ دم پخت تے کیہڑا کچائے
دیگ مجھولا پھرن کھلووے تاں گل نترے

آکھن نوں تے باگ اے ہریا
وکیھوتے ہے ہریاں بھریا
اک اک ہریا ہزار اے
ایہہ ہزار کوئی گنتی نہیں
ان گنت ہوون دی تھاں ہے
ہر ہرے وچ میل پیل چٹ کالکھ لالی
ایہہ پنج ست نہیں
ست ہزار تے ہے ای، نالے
سچ ستیا داناں ہے

ایہہ رُت

(دُراڈے پنڈوں آئے نانے دی لہور پڑھیندے دوہترے نال سنگ سِیل)

”سُنیاے اتھے ہے خشبو کوئی رمز ہوا وِچ

دُھوں پڑول دے کنڈھیاں اُتے“

”گھلیاں اکھیاں والے اسیں تے پُھل ای ویہنے آں

چٹ کاسنی چڑیاں جَمبے

چُچھو تے کوئی لنگھدا دَسدائے تہاڈے ورگا

ایہہ دھریک اے

لیہنوں بکائن وی آہندے نیں“

”ایہہ رُت سیال دالو چھڈ پلہ چھو ہے اُنھال دا“

”تہاڈے کولوں ای سُنیاے ایہہ وی

سیالے وِچ اُنھال لگی بیٹھا ہوندائے

وِچ اُنھال سیالا“

”ایہہ رُت آئے تاں لگن میٹی چھوہن چھہائی بن ویندی اے

رنگ بسنتی لال ہوون لگ پوندائے

لال وی پہلوں ہوندائے ساوا
 ساویوں تھیندائے پیلا
 ساوا پیلا سمجھو کرنی جرنی اے
 کرنی جرنی پگ کے لال کھیال ہو ویندی اے
 سیانے آہندے نیں
 کھیال جے کرنی جرنی کنوں دکھ تھی جاوے
 تاں ویچ کتاباں سکدا سڑدائے
 لال کھیال سو سمجھو اگن پکھی اے
 ”فتنس عربی، فی نلس انگلش؟“
 ”ایہہ کیتی ورتی چگ ہوائیں چڑھدائے
 جل بل خاک ہو ویندائے
 کیتی ورتی ہور ہوون آوے تے
 نویں جون مڑ جمدائے خاکوں“
 ”تسیں رت دی گل پئے کردے سو“
 ”ایسے رتے شہر تہاڈے سڈیائے میلہ لگدا اے
 کوئی حسین تے مادھورل مل لال ہویاں دا
 ہتھ دیوے ہو ٹردے نیں“
 ”شاماں ویلے اجکل ٹھنڈ ہو جاندی اے
 واپس گھر نہ چلیئے؟“

فیلسوفی

کل جگ چڑھیا
کرنی دو ڈک گھال سنبھال بنی
سوچ کرم 1 دو ہو مونہہ پھیر کھلوتے
جنتی جتا دو جوں جناور
نر پردھانی برے وچ مل
تخت اُتے تلوار حکومت تاج فلسفہ
تھال ویدانتی بالن شودر
چگی بانھے دسترخانے ڈھال ارسطو چال سکندر
آڑھت منڈی کانٹ تے نتشمہ پلہ ڈنڈی
اُپر تھلے ہٹلر ہیڈیگر
گھان فلسفے کاڑھ گھولیا سچ وی اہل ڈُلھے
خلق بلاوے جدوں شاہیاں
ہیگل وچوں نکل مارکس تہ آپ اُتھل بن ہلے
1- کرم = عمل، کم۔

سندھڑی مئے ۱ سانجھ تندوری علم عنایت مئی 2
ناٹھ پہاڑوں ڈھلدا، رنگپور نانک جوگی آوے
رامانندی تانا پٹھائے کبیری گھڈی
گھول دواتیں لال سیاہی قلم منصورى
خط آن الحق ابن العربی شرع شریف لکھاوے
ابو الفصیلیاں گلیاں اندر ڈھکھے دھمال حسینى
کوٹھی لگا بھگت سنگھ لکھ لیکھ نویں ورتاوے

1- مئے = کنڈھے - 2- مئی = روٹی -

راگ بکائن

رِڑک کاسنی دُدھ پنچ پتیاں
بُل دی چھوہ نِشبوئی
اِک وِچ کُل پُھل وکھ ہر کوئی
چو بھ رِڑک پتیارے
گُٹھ گُٹھ درس دُوارے
سینتر وائیں جگت چت ساراں
آون نہ وِچ اخباراں
اِک رس انحد چس تھورے
خالی ہتھ بھر پورے

○

نیلی گوتی پیریں سلپہر
نال دو بال سنبھالے
ماں ہے، نہیں، کھڈاوی
اکھ پیاسی
رنگ اُداسا
جھاڑ دے اوہے نیڑ ڈراڈی
ہر لنگھدے وچوں اپنا ونجایا بھالے

○

کیتنا نیلا ہے
پوہ مگدے دا اسمان
جی کردائے اکیہیں چُھہائیے
ایہہ پانی پتھراں توں ڈھلدا

امبیاں نوں بُور پیا
پُھلِیا پُھل نہ ہویا
فونناں گن لکیاں
بنک بدُوقاں بوتل
مسئلہ حل نہ ہویا

لارنس باغ وچ مالی پُرانے دسیا

میں چُھیا تے ہسیا
ایہہ نہیں اوہ جیہڑا لبھدے او
کالا کِکڑ آ کھو لبھنوں رنگ ای اکثر ناں ہے
کِکڑ عربی آ کھ لئو
اوتھوں ای آئے سمجھو جیہڑے گئے کتے نہ آئے
کنڈے نہیں لبھدے ہر ویلے دسدے
پُھل وی نہیں لبھدے
گھیر پھیر پر ہوندائے گھنیرا
سوچ سمجھ کے لائے اگلیاں جو وی لائے
لگدیاں کیویں الگ ہو جانائے
سو جانے جو وِچ ہے

اندر خالی باہروی خالی
بُھکھ دَبّے شہریں آئے
ڈھونئی ٹوکری سوں فٹ پاتھیاں
وت کر خانے گا ہے
بُھکھ بُھکتا جو ہتھیاں تانی
اوہ ونج تھان سانی
ساتھوں مُونہہ بُھوا کے ٹر پئی
جوت اساڈی جمع تِساڈی
لاہا ٹوٹا دھڑت دلالی
لوک بُھلاون کیتے اپنا آپ بُھلائے

ہُن کون چُکھے ایہناں بدلاں نوں
پا کہیاں کہانیاں جاوندے ہو
ہو اک وچوں بن لکھ دسو
رُوپ ہور دے ہور وٹاوندے ہو
کون چُکھے ایہناں کیہڑی دسئی اے
سُن دھار بیٹھے لکھاں اندراں دی
ہو کئی کئی اوہا دسئی اے

اک ریٹائرڈ سیاستدان دی گل

ویلے گئے گدرے

دھوڑی چت لگی

ایویں عمر ساری سلوار پتلون نال رہے گھیندے

کدیں لت اڑی کدیں پیر پھسے

پلہ گھل وی جائے آئی گئی مُونہہ پھیر کے لنگھ جاسی

کیہ آکھنا ویکھنا ایس عمرے

نواں سنگ

ڈھکیاں رل دربار مُراداں آملیاں
کون اسیں ہاں مٹی پانی
آپے چائی آپ مدھانی
ہل جگت گھمکار مُراداں آملیاں
سانجھ سخی سرکار ہے کرنی
سچا درس دوار ہے کرنی
دم دم جوئے بھنڈار مُراداں آملیاں
نہ کوئی پیر پرات پرائی نہ کوئی موکھ نہ منڈی
ہڈ چوکھٹ کر پیر چوکھنڈی
پیدل ہاں اسوار مُراداں آملیاں
ہتھ مطہر نہ جھنڈی جھنڈا
دھر رگڑا نہ کونڈی ڈنڈا
گل لگ یاراں گھلن سینے

نہ کوئی ویاہت کوارا رنڈا
نہ کوئی کچھڑ بھار مُراداں آملیاں

○

نینہ سنیہ ہے مینڈا مٹی
تینڈے چک چڑھے
چھوہ تینڈی دا ہو پیالہ پھرے زمینیں
لام لگی مڑ کیری مل مل گھٹ آلت بھرے

○

کتے نیڑے ٹمک سُنیندا ہے

گن لاؤ وینی دے نال

سیو

مَن مَیَا تَن مَناؤ

○

شیش محل پوایا

ویکھو

انچ انچ تے فٹ کرائیاں

آپنیاں تصویریاں

ہتھ ملا کے جگ مشہوراں نال کھلو مسکائے

پہن سوٹ پھر کمرہ کمرہ

گن فون تے لائے

ویکھو

اکڑ ڈکڑ بھمبا پاؤ
جیہڑی اک ہے سوئی سو (رہاؤ)
کون کوئی ہے اندر بیٹھا چھیکیا ہے منظور
چڑھدا لہندے لہندا چڑھدے
چھڈن جیہڑے اوہ ہی کھڑدے
ابن العربی ہیگل ہو یا مارکس تھیا منصور
بند بزاریں چلن کھوٹے
پھس پھس رتے سو گل موٹے
فارم فارمی کرت کساناں مل تھئی مزدور
پنج ست ہوون دو تن واراں
جو تن کانے سو پوں باراں
زل مل آ جاؤ لگیئے لایئے وچ ہے پور تندور

ناں کیوں یاد نہیں رہندے
ناں وی قبضہ ای نہیں حرفاں دا؟
وڈیاں دی قال کتابی،
ناں بھل و نجن قبضہ چھڈاؤن دی کوئی سدھر نہ ہووے متاں
وسری دھر پرچھتی
ہتھلاں دے ہتھ بن جاؤن دی
لاہ دو حرفی جندرے
سُنن سناؤن دی

رُت رنگ

چھوہ سنگارے جانڈیاں چیترا
گولے پتر پپلی اک رنگ، سوہا بسنتی ہریا،
وچ وچ کوئی کوئی
لگ دھرتی دے سک پک سینے
جون نویلی جاون کیتے ہن جھڑیا کہ جھڑیا،
دوئے سرے گنڈھ کھولیا پڑدا
رنگ رُت دا جس پڑھیا

بیٹھے نہیں اسمائیں ہو کے اکو اک
پئے کرنے آں آہر جہانیں
دو ہو اک تھیون دا،
اک گنیا تاں لکھ سیاتے لکھ گنیا تاں اکا
ککھو ککھ سو اکو مگا،
وتھ وچھوڑا ازل بھلاوا
وتھ ہی دید نو پئی
ہے ایہا ادھڑ ادھیڑن ساڈا رنگ سیون دا
ادھل و نجن جگ وساوا
جو بچھ سوئی پہیلی

ایہہ آہندے نیں شاعری اوہ جو دُنیا بدلے
سڑکاں ٹھیک کراون نہیں
نویں سکول کھولن نہیں
چھوٹے قرضے دے کے لوک نوں کم تے لاون نہیں
اوہ آہندے نیں کیوں نہیں ٹھیک اے
کرو شاعری قلم بریک لگاؤ
گل ہو جاوے پتہ نہ لگے اوہناں نوں جیہناں ہون نہیں دینی
نہ اوہناں نوں جیہناں کرنی اے

لوک بوڑی اوہ

جیہری خلق دے وِسرے بول بولے
جیہناں مل دی چو پڑی نہیں چکھی

انکار بنے

سانجھ مسٹرا قول قرار بنے

لوک بوڑی اوہ

ہتھوں ہتھکڑیاں پیروں پیڑیاں لاہے وجوگ دیاں
تلی تلی جگائے جو لیکھ بچھے

چت چیتڑے نوں لائے وِسری آس دا بوہڑ پانی
کنکاں نسرن ست شوگ دیاں

گڑی چڑی دی صلاح

چنبہ چھہایے اج اُتھل نوں
نال ملایے کل نوں
اڑیو رلک پُڑے دی،
پر کپیاں رل ڈاریں جاون
چت آ بیٹھن غیر بنیرے پیاں
چنچ چوگے نال دل دی کرے
اگے ودھایے گل نوں اڑیو
رلک پُڑے دی

رَتہ نِجھاؤ

ایہہ رل رکھ اکھواندی جے
وگی ہوئی اے تلی تلی تے
جوشی نجومی نوں نہیں وِسدی
ہتھو ہتھ ایہہ جانندی جے
نہ ایہہ عمر نہ قسمت دے
اُدھل وے ہر کون کیہڑے نال
نہ اولاد کراندی جے
لمیاں سرکاں نکلیاں کریندی
ویکھی آؤ
بند گلیاں دے وچوں سریندی
کوٹھے ٹپ ملاندی جے
ایہو تیلی سُر جن ڈھانڈی
ایہو پھرے وچ دھرتی ہانڈی

ایہہ ساہ سوتر
ننگ پہراوا
رلہا پاؤ چکھ تے جاؤ
چھٹ پنج کنی کھواندی جے
نقطہ نقطہ آہی ناہی
مالک حاکم نوں ایہہ پھاہی
ٹھڈیاں نوں مُرد مُرد جوڑے
بدھے کھول وگاندی جے

اک پرانے گاؤن والے دی گل

آکھے ہوں ڈھاڈی بے کار کارے لایا

تلی تے دھر گیا خاک

لنگھدا

سُرتال وِچ آون لکیاں چڑ مڑ خاباں

دُکھ بھکھ تانی چُپ دے اندروں

لگے سُنیوں راگ

نواں کرن لئی آپ نویں ہو جاؤن دے

○

بوک پہلوں کہ بوکا

بولو

جھوک پہلوں کہ جھوکا

ہیر ہستی تاں پھسیا رانجھا

یاں ہا شوق پچھوکا

جیٹھ ہاڑ لے لوئی لنگھائیے

پوہ ماگھ وِچ پکھا لائیے

ساون نہائیے سوکا

آنی چئی تھی نہی چئی

لدیا سجا کھا پھوکا

ایہہ کوئی اندروں گجھی سَجھی یا ہے در در ہوکا

گولو

ٹوہ ہے اوہڑسیان تینڈی تک درشن ہے
نقش پیراں دے گھلدا نقشہ

وَسَّ نَمان جہان

بند ہے چلدا مل کرخانہ

مُوڑی گیان گمان

پگڑا سلحہ بھرتی گوگرڑ

زویں اسمان وراں

جو جی رلے سوناواں تینڈا

ہر پل نواں نشان

تینڈی تک درشن ہے

○

ساون داروون پیا
آپ تے لنگھ چلیائے
مینہہ وسایا ای نہیں
ایہہ سمجھو آیا ای نہیں
گھنیر ہس پیا
مینہہ وی وس پیا
سرکاں بندھیاں
چھتاں ڈھین پیاں
منڈیاں چڑھ گئیاں
ایہہ تے آوندا ای نہ
ہوون نہ ہوون جیہا
جاندا آہندا اے
تساں وی ہور ہوو

میں وی ہور ہوواں
وسن تے ہسنا ہے
اساں تہساں اکی ہاں جیہناں رل وسنا ہے

○

جو چھو ہے پت ٹو ہے اوہا
جو بکے سو پو ہے
جو انکار ہے قول قرار ہے
خاک لکیر نہیں لو ہے
جو اگھرے سو اکھیں رڑکے
جو مٹیا اوہ نقش ہے سینے
نتر دلو دل مو ہے

اندر نگر کولبو

کتے کتے انگریز وسایا لھور پُرانا جا پے
جی او آرتے نال مال دے شاپنگ سنٹر

باہر پتن بنگالا

چھوہر بیڑی، تن ہڈیاں تے تیڑ لنگوٹی،

ہوکن پھیرا

ہک دوجے نال لڑ بھڑ کھوہن گا ہک سیلانی

راوی والی بولی سینتر،

اکھیں ٹوہن،

جی کرے گل کرے،

دورنگ پانی

مٹیو مٹی دریا ڈھل گھلا بر و نہیں،

اگوں بے انت سمندر

آکھے چکھ لُون جے وارے ای ہانی، آ جا

جو میٹری دا مسئلہ

لاہ لبادا و گیا جاں نقطہ

نقطیوں لیک ہو یا

بسر پیر اک کپتے لیک گھتارا، ہو گئی

گرہ گرہ موکل کُل کلاوا ہووے

جے اڑ پھس کھلووے گھتارا

بانگے میں منارا

توڑک مُر لیک بنے

لیک سَنگرو مُر نقطہ

نقطہ جے چھڈ جائے مروڑی

شُن 2 بے اوڑک تھیوے

1- گھتارا = دائرہ، سرکل - 2- شُن = صفر -

ہتھ رنگ مہندی آئی وسا کھی
پڑوں پُشاک جو پائی سفیدے 1
لیر لیر ہو لہندی
لیراں رل رچنا
اکھوں اوہے جھمر عجائب
نچ
تنوتن چڑھ مچنا

1- سفید = رُکھ داناں -